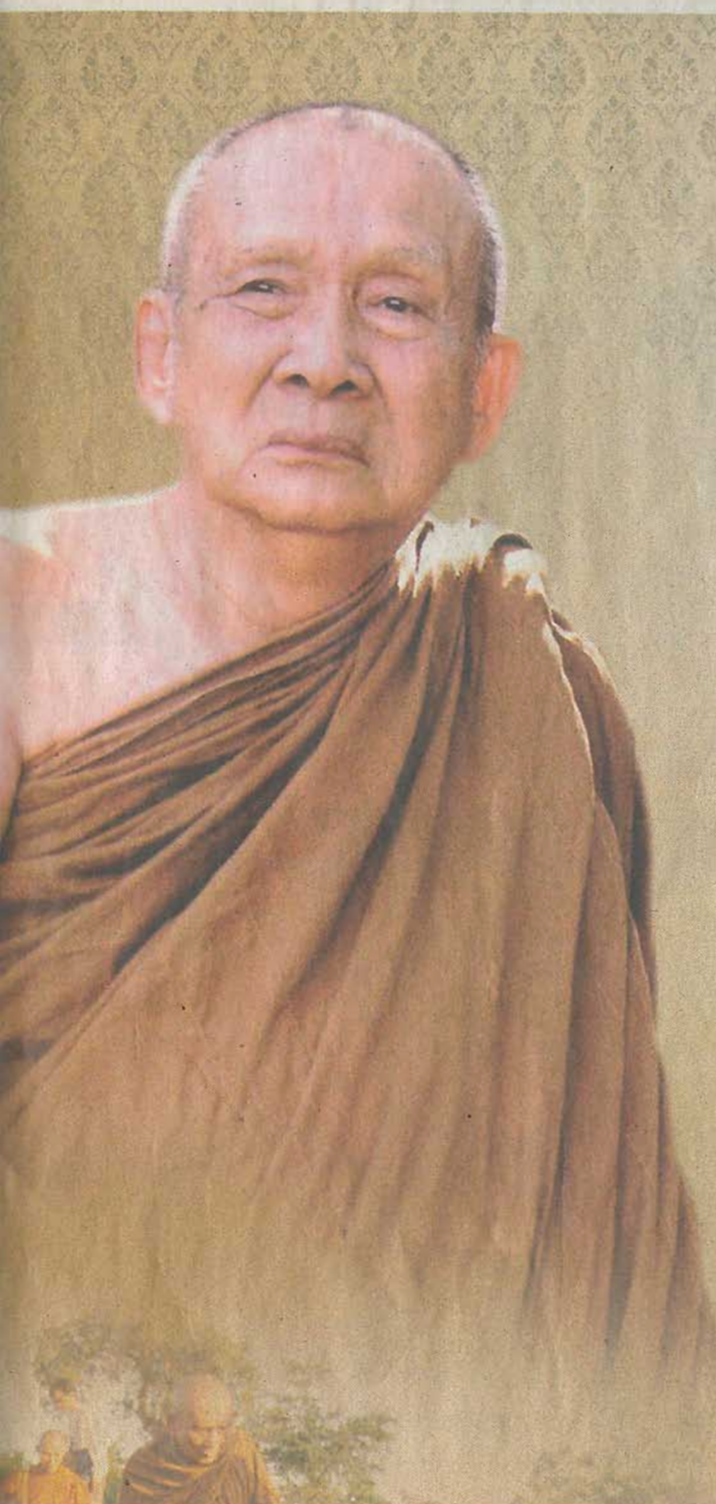

พระชันษา ๑๐๐ ปี สดุดีพระสังฆบิดร

ในวันที่ ๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๖ นับเป็นวาระสำคัญยิ่งของพุทธศาสนิกชนชาวไทยเนื่องจากเป็นวันคล้ายวันประสูติของเจ้าพระคุณสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (สุวฑฺฒนมหาเถระ) ทรงเจริญพระชันษา ๑๐๐ ปี นับเป็นสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ที่เจริญพระชันษายิ่งยืนนานกว่าสมเด็จพระสังฆราชพระองค์ใดๆ ในอดีตที่ผ่านมา ทั้งยังทรงดำรงตำแหน่งต่างๆ ทางคณะสงฆ์ยาวนานกว่าพระองค์อื่นๆ ใน ๔ มงคลกาล คือ ทรงเจริญพระชันษายิ่งยืนนาน ๑๐๐ ปี ทรงดำรงตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ยาวนาน ๒๔ ปี ทรงดำรงตำแหน่งเจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุต ยาวนาน ๒๕ ปี และทรงดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศ ยาวนาน ๕๒ ปี ที่รวมเรียกว่า จาตุรมงคลกาล อันนับเป็นมงคลพิเศษสมัย ที่ถือเป็นบุญบารมีในทางปฏิบัติปฏิบัติของเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ซึ่งยากที่จะปรากฏมิได้สักครั้งหนึ่ง

เจ้าพระคุณสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (สุวฑฺฒนมหาเถระ) มีพระนามเดิมว่า

เจริญ นามสกุล คชวัตร ทรงมีพระชาติภูมิ ณ จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๕๖ ทรงบรรพชาเป็นสามเณรเมื่อพระชนมายุ ๑๔ ปี ณ วัดเทวสังฆาราม กาญจนบุรี แล้วเข้ามาอยู่ศึกษาพระปริยัติธรรม ณ วัดบวรนิเวศวิหาร จนพระชนมายุครบอุปสมบท และทรงอุปสมบท ณ วัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๖ โดยสมเด็จพระสังฆราชเจ้ากรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ทรงเป็นพระอุปัชฌาย์ ได้ประทับอยู่ศึกษา ณ วัดบวรนิเวศวิหารตลอดมา จนกระทั่งสอบได้เป็นเปรียญธรรม ๙ ประโยค เมื่อพุทธศักราช ๒๔๘๔

พระองค์ทรงได้รับพระราชทานสถาปนาเป็น สมเด็จพระสังฆราช ในราชทินนามที่ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๓๒ นับเป็นสมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๑๙ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ทรงเป็นผู้นำสำคัญในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา รวมทั้งยังทรงมีพระกรณียกิจในด้านต่างๆ ที่เป็นคุณต่อประเทศชาติและพระศาสนา นานัปการ

ในพระรชกาล และนอกพระรชกาล ตลอดปีโดยมิได้ว่างเว้นจนกระทั่งพระ ชราภาพมาขัดขวางจึงได้ทรงยับยั้งอยู่ ในสุขวิหารธรรม ทั้งได้ประทานพระ ธรรมเทศนาประจำวันธรรมสวนะใน วันเดือนเพ็ญและวันเดือนดับ ดังเป็นที่ ประทับอยู่ในความทรงจำและตราตรึง อยู่ในใจของผู้ได้เห็นได้ฟังกันทั่วไป อีกทั้งได้ประทานธรรมกถาในการ ฝึกปฏิบัติอบรมจิต หรือที่เรียกกันว่า สอนกรรมฐาน แก่สาธุชนทั่วไปเป็น ประจำทุกวันพระและหลังวันพระด้วยความใส่พระทัยตลอดมา

ในฐานะองค์ประมุขแห่ง สังฆมณฑล เสด็จไปทรงปฏิบัติ พระศาสนกิจในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งระอุด้วยชีวิตภัยในสงบเย็นด้วย ธรรมานุภาพเป็นประเดิม ต่อแต่นั้น ก็ได้เสด็จไปทรงปฏิบัติพระศาสนกิจ และเยี่ยมเยียนพระสงฆ์ และ พุทธศาสนิกชนในภูมิภาคต่างๆทั่ว พระราชอาณาจักรเป็นประจำทุกปี มิได้ว่างเว้น อันเป็นโอกาสให้ได้ทรง ทราบสภาพการณ์ของคณะสงฆ์และ บ้านเมืองทั้งในทางวัฒนธรรมและหายนะ ซึ่งเป็นทางให้ทรงพระดำริในอันที่จะ ทรงอนุเคราะห์ สงเคราะห์แก่พุทธ บริษัททั้งคฤหัสถ์และบรรพชิตตลอด ถึงประชาชนทั่วไปในท้องถิ่นนั้นๆ ตามควรแก่สถานการณ์เป็นลำดับ

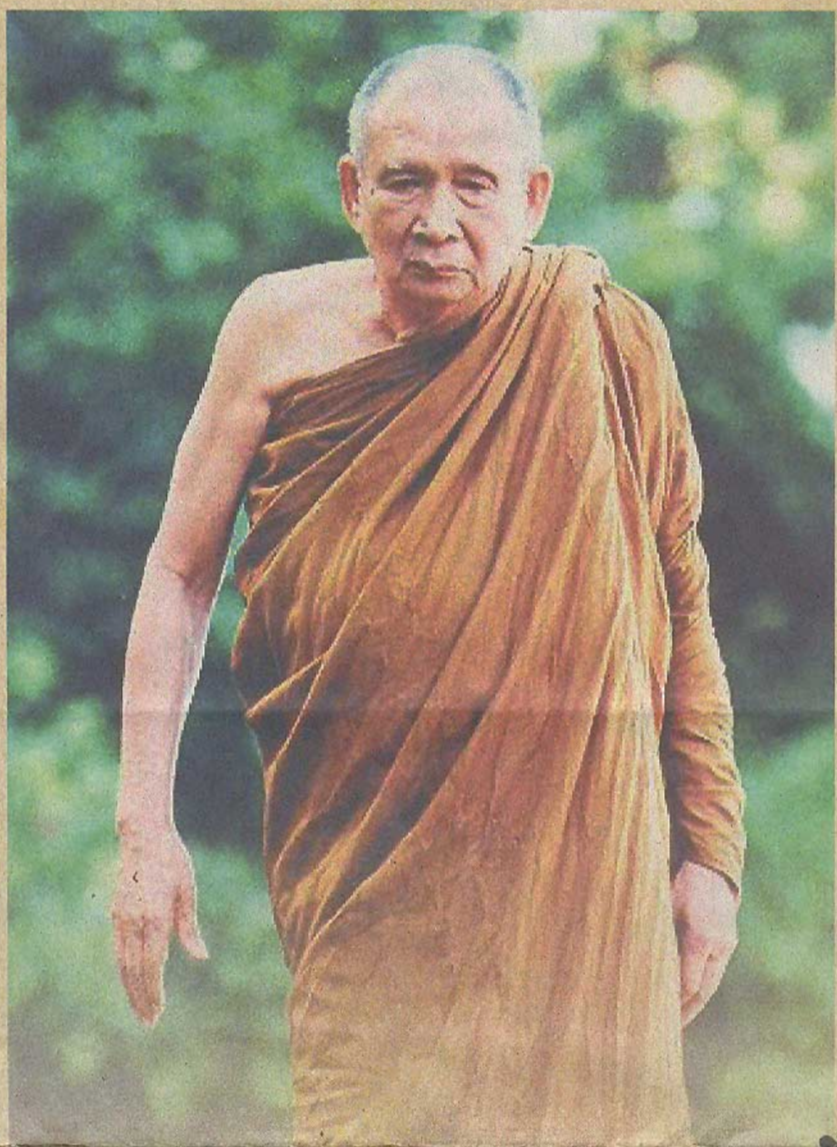
ด้านการประกาศเผยแผ่ พระพุทธศาสนา พระองค์ทรงพระ ดำริริเริ่มกิจการในอันที่จะทำให้ พระพุทธศาสนาแผ่ไพศาลไปยั่งนานา ประเทศ เพื่ออำนวยสันติสุขแก่ชาวโลก เริ่มแต่ทรงเป็นประธานกรรมการ อำนวยการฝึกอบรมพระธรรมทูตไป

วัดพุทธรังษีขึ้น ณ นครซิดนีย์ ทรงให้ กำเนิดคณะสงฆ์เถรวาทขึ้นในประเทศ อินโดนีเซีย ทรงช่วยฟื้นฟูพระพุทธศาสนา เถรวาทในประเทศเนปาล โดยเสด็จ ไปให้การบรรพชาแก่ศากยะกุลบุตร ในประเทศเนปาลเป็นครั้งแรก ทำให้ ประเพณีการบวชฟื้นตัวขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ในเนปาลยุคปัจจุบัน ทรงเจริญศาสน ไมตรีกับองค์ดาไล ลามะ กระทั่งเป็นที่ ทรงคุ้นเคยและได้วิสาสะกันหลายครั้ง และทรงเป็นพระประมุขแห่งศาสนจักร พระองค์แรกที่ได้รับพูลเชิญให้เสด็จ เยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างเป็นทางการในประวัติศาสตร์จีน

ด้านการส่งเสริมการศึกษา ทั้งด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ และ การศึกษาของเยาวชนของชาติ เจ้า พระคุณสมเด็จฯ ทรงเป็นผู้ร่วมดำริและ ผลักดันให้เกิดมหาวิทยาลัยพระพุทธ ศาสนาขึ้นในประเทศไทยเป็นครั้งแรก นั่นคือ สภาการศึกษามหามกุฏราช วิทยาลัย มหาวิทยาลัยพุทธศาสนา แห่งประเทศไทย ซึ่งต่อมาเรียกว่า มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ทั้ง ได้เป็นอาจารย์รุ่นแรกของมหาวิทยาลัย พระพุทธศาสนาแห่งนี้ และต่อมาได้เป็น ประธานกรรมการของมหาวิทยาลัย และเป็นนายกสภามหาวิทยาลัยสืบมา รวมถึง ทรงพระดำริส่งเสริมให้มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัยขยายการศึกษาใน ระดับปริญญาโท และปริญญาเอก รวมทั้ง ประทานทุนการศึกษาแก่พระภิกษุให้ไป ศึกษาต่อระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ในต่างประเทศ

ด้านการศึกษาและสาธารณูปการ ทรงก่อสร้างอาคารเรียนโรงเรียนวัด บวรนิเวศ ๒ หลัง อาคารเรียนโรงเรียนวัด

มา
ใน
โย
ม
ธ
ง
น
ค
ธ
ร
ป
ง
ห
ศ
า
ค
ธ
ร
ง
ม
ก
ง
ร
ค
น

เมื่อคนมารีในใจของตาได้/แล้ว
มารทั้งนอกก็ทำอะไรไม่ได้

ศด. พระพุทธพงษ์

• พระบรมธาตุเจดีย์ศรีนครินทราสถิตมหาสันติคีรี

พ
ก
ี
ฟ
ี
ด
ี
ภ
า
ป
พ
แ
อ
ก

ก เทวสังฆาราม จังหวัดกาญจนบุรี อาคาร
 ะ เรียนโรงเรียนญานสังวร จังหวัดยโสธร
 ก โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต
 ะ จังหวัดกาญจนบุรี ทั้งได้ทรงประทานทุน
 ธ การศึกษาแก่เด็กเรียนดีแต่ยากจนเป็น
 ก จำนวนมาก

ข **ด้านสาธารณสุขและสาธารณ**
 ก **กุศล** เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช
 ก การก่อสร้างตึกภ.ป.ร. ตึกเวชวิทยาคาร
 ก และตึกเวชวิทยาคาร สามีคึกคักยาบาร ใน
 ง โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย
 ย ทรงอำนวยการสร้างโรงพยาบาลสมเด็จพระ
 ฆ พระปิยมหาราชรมณียเขต พร้อมทั้ง
 ง พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระปิย
 ย มหาราช ณ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี
 ฆ โปรดให้สร้างโรงพยาบาลวัดญาณสัง
 ง วรารามวรมหาวีร จังหวัดชลบุรี

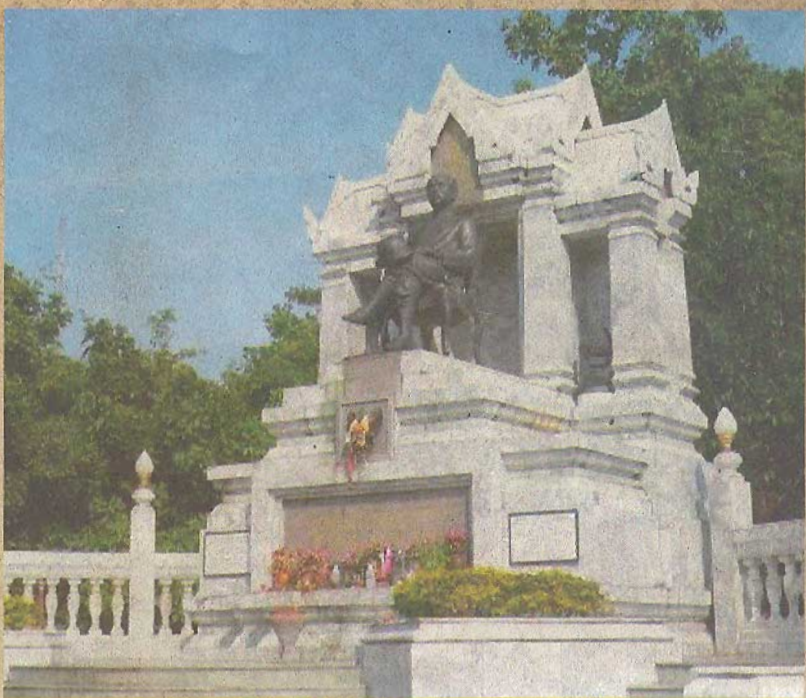
จ **ด้านพุทธสถานและอารามใน**
 ก **พระพุทธศาสนา** เจ้าพระคุณสมเด็จพระ
 ก ทรงสร้างและทรงบูรณะเป็นจำนวนมาก
 ฆ นับแต่ในฐานะเจ้าอาวาส ทรงเริ่มบูรณะ
 ก วัดบวรนิเวศวิหารมาแต่แรกทรงดำรง
 ฆ ตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร

เป็นเสมือนสร้างใหม่หมดทั้งพระอาราม
 ทั้งได้ทรงสร้างถาวรวัตถุเพิ่มเติมขึ้นใหม่
 อีกจำนวนมาก

ส่วนพุทธสถานอื่นๆ เจ้าพระคุณ
 สมเด็จพระสังฆราช ทรงอำนวยการสร้างวัดพุทธ
 วิมุตตินาราม (วัดพุทธ) อำเภอไทรโยค
 วัดรัชดาภิเษก อำเภอบ่อพลอย จังหวัด
 กาญจนบุรี วัดวังฟูไทร จังหวัดเพชรบุรี
 วัดญาณสังวรารามวรมหาวีร จังหวัด
 ชลบุรี วัดล้านนาญาณสังวราราม จังหวัด
 เชียงใหม่ พระบรมธาตุเจดีย์ศรีนครินทรา
 สมิติมหาสันติคีรี ดอยแม่สลองจังหวัด
 เชียงราย รวมทั้งโปรดให้แกะสลัก
 พระพุทธรูปขนาดใหญ่ ณ เขาชีจรรย์
 จังหวัดชลบุรี

นอกจากนี้ด้วยพระกตัญญูตถะเทวิตา
 และพระเมตตาธิคุณ พระองค์ได้ทรงพระ
 ดำริจัดสร้างอาคารโรงพยาบาลสถาน
 ศึกษา และสาธารณสถาน อุดมด้วยเป็น
 พระอนุสรณ์เฉลิมพระเกียรติแด่สมเด็จพระ
 พระสังฆราชแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ทั้ง ๑๘
 พระองค์ขึ้นในภูมิภาคต่างๆ พระองค์ละ
 หนึ่งแห่ง พร้อมทั้งโปรดให้หล่อพระรูป

พ
 ม
 พ
 ช
 ก
 ค
 ม
 ช
 ต
 จ
 น
 ฆ
 ช
 น
 ท
 ศ
 ค
 เพ
 ค
 ค
 ส
 จ

• พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระปิยมหาราช อ.ไทรโยค จ.กาญจนบุรี

ของสมเด็จพระสังฆราชทุกพระองค์แล้ว
อัญเชิญไปประดิษฐานไว้ ณ อุโบสถม
สถานนั้นๆ เพื่อเป็นที่สักการบูชาของ
สาธุชนทั่วไป รวมทั้งโปรดให้สร้างอาคาร
ในโรงพยาบาลเป็นอนุสรณ์ส่วนพระองค์
อีก ๑ แห่ง ที่จังหวัดกาญจนบุรี อัน
เป็นพระชาติภูมิ ทั้งนี้เพื่อที่พุทธบริษัท
ทั้งหลายจักได้อนุสรณ์รำลึกถึงพระ
คุณูปการ ที่สมเด็จพระสังฆราชแต่ละ
พระองค์ได้ทรงปฏิบัติบำเพ็ญเป็นคุณ
ประโยชน์แก่พระศาสนาและชาติบ้าน
เมือง ต่อเนื่องมานับแต่อดีตจวบจน
ปัจจุบัน และประกาศเชิดชูพระ
เกียรติคุณให้เป็นที่ปรากฏ

เจ้าพระคุณสมเด็จพระญาณ
สังวร ทรงปฏิบัติพระกรณียกิจ
ทั้งภายในประเทศและต่าง
ประเทศเป็นอนกประการ

เป็นคนดีก็หาได้ชื่อว่าเป็นคนดีไม่ ผู้ที่รู้
และค่านเป็นคนแรกก็คือตัวพระองค์เอง
ผู้เจริญเมตตาอยู่เสมอ เป็นผู้ไม่โกรธง่าย
ทั้งมีจิตใจเยือกเย็นเป็นสุข เป็นต้น

จากพระกรณียกิจ พระปรีชา
สามารถและคุณค่าแห่งงานพระนิพนธ์
ที่ทรงคุณูปการ สถาบันการศึกษาของ
ชาติทั้งหลายแห่งตระหนักถึง จึงได้ทูล
ถวายปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์
เป็นการเทิดพระเกียรติหลายสาขา
นอกจากนี้ยังทรงเป็นที่เคารพสักการะ
ตลอดไปถึงพุทธศาสนิกชนในนานา
ประเทศ ด้วยเหตุนี้ ทางรัฐบาล
สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ จึง
ได้ทูลถวายตำแหน่ง อภิชมหารัฐครู
อันเป็นสมณศักดิ์สูงสุดแห่งคณะสงฆ์
เมียนมาร์ และที่ประชุมผู้นำสูงสุด
แห่งพุทธศาสนาโลก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๕

เมียง ต่อเนื่องมานับแต่อดีตจวบจน
ปัจจุบัน และประกาศเชิดชูพระ
เกียรติคุณให้เป็นที่ปรากฏ

เจ้าพระคุณสมเด็จพระญาณ
สังวร ทรงปฏิบัติพระกรณียกิจ
ทั้งภายในประเทศและต่าง
ประเทศเป็นอเนกประการ
ทรงเป็นนักวิชาการและนัก
วิเคราะห์กรรมตามหลักการ
ของพระพุทธศาสนา ที่
เรียกว่า อัมมวิจยะ หรือ

อัมมวิจัย เพื่อแสดงให้เห็นว่า
พุทธธรรมนั้นสามารถประยุกต์ใช้กับ
กิจกรรมของชีวิตได้ทุกระดับ ตั้งแต่ระดับ
พื้นฐานไปจนถึงระดับสูงสุด ทรงมีผลงาน
ด้านพระนิพนธ์ทั้งที่เป็นภาษาไทยและ
ภาษาอังกฤษจำนวนกว่า ๑๐๐ เรื่อง
ประกอบด้วยพระนิพนธ์แสดงคำสอนทาง
พระพุทธศาสนาทั้งระดับต้น ระดับกลาง
และระดับสูงรวมถึงความเรียงเชิงศาสนคดี
อีกจำนวนมาก ซึ่งล้วนมีคุณค่าควรแก่
การศึกษา

วลีทองของเจ้าพระคุณสมเด็จพระ
ญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกล
มหาสังฆปริณายก ที่ทรงแสดงปรากฏใน
พระนิพนธ์เรื่องต่างๆ ที่สำคัญ เช่น เมื่อ
ชนะมารในใจของตนได้แล้ว มารข้างนอก
ก็ทำอะไรไม่ได้ น่าจะนึกถึงความแก่
ความตายกันบ้าง เพื่อจะได้ลดความ
มัวเมาและทำความดี, การชนะนั้น ท่าน
มุ่งให้เอาชนะตนเอง คือชนะจิตใจที่ไม่ชั่ว
ของตน เพื่อที่จะรักษาและเพิ่มพูนความ
ดีของตนให้ดียิ่งๆ ขึ้น, การพัฒนามน
จำต้องพัฒนาให้ถึงจิตใจ ถ้าคนมีจิตใจ
ไม่เจริญก็ยากจะพัฒนาส่วนอื่นๆ ให้เกิด
ผลสำเร็จได้, คนที่รู้มาก แต่ใช้ความรู้นั้น
ช่วยตัวเองไม่ได้ เพราะขาดความเคารพ
ในธรรม, คนทุจริต ชื่อว่าไม่รักตน เพราะ
ทำความทุกข์ให้แก่ตนเอง, พระพุทธ
ศาสนาสอนให้เข้าใจเรื่องกรรม ไม่ใช่ให้
คนกลัวกรรม หรืออยู่ใต้อำนาจกรรม แต่
เพื่อให้ควบคุมกรรมในปัจจุบันของตน,
ความขรุขระของชีวิต เพราะกรรมเก่านั้น
คนเราสามารถทำกรรมปัจจุบัน ปรับปรุง
สกัดกั้นกรรมเก่าได้ ดุจสร้างทำนบกั้นน้ำ
อันนั้น, คนทำชั่ว แม้จะได้รับแต่งตั้งให้

ตลอดไปถึงพุทธศาสนาภิกษุในนามา
ประเทศ ด้วยเหตุนี้ ทางรัฐบาล
สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ จึง
ได้ทูลถวายตำแหน่ง อภิสขมหารัฐครู
อันเป็นสมณศักดิ์สูงสุดแห่งคณะสงฆ์
เมียนมาร์ และที่ประมุขผู้นำสูงสุด
แห่งพุทธศาสนาโลก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๕
ได้ทูลถวายตำแหน่งผู้นำสูงสุดแห่ง
พระพุทธศาสนาโลก

นอกจากพระกรณียกิจตาม
หน้าที่ตำแหน่งแล้ว เจ้าพระคุณสมเด็จพระ
ญาณสังวร ยังได้ทรงปฏิบัติหน้าที่
พิเศษ อันมีความสำคัญยิ่งอีกหลาย
วาระ กล่าวคือ ทรงเป็นพระอภิบาลใน
พระภิกษุพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
รัชกาลปัจจุบัน เมื่อครั้งเสด็จออกทรง
พระผนวช เมื่อพุทธศักราช ๒๔๙๙
พร้อมทั้งทรงถวายความรู้ในพระธรรม
วินัยตลอดระยะเวลาแห่งการทรงพระ
ผนวช ทรงเป็นพระราชากรมวาจาจารย์
ในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร
เมื่อครั้งเสด็จออกทรงผนวชเป็นพระ
ภิกษุ เมื่อพุทธศักราช ๒๕๒๑

เจ้าพระคุณสมเด็จพระญาณ
สังวร ทรงดำรงตำแหน่งหน้าที่สำคัญ
ทางการคณะสงฆ์ในด้านต่างๆ มา
เป็นลำดับ เป็นเหตุให้ทรงปฏิบัติพระ
กรณียกิจเป็นประโยชน์ต่อพระศาสนา
ประเทศชาติ และประชาชน เป็นอเนก
ประการ นับได้ว่าทรงเป็นพระมหาเถระ
ที่ทรงเพียบพร้อมด้วยอรรถตถสมมติและ
ประณีตปฏิบัติ และทรงเป็นครูฐานี
บุคคลของชาติ ทั้งในด้านพุทธจักรและ
อาณาจักร

เนื่องในโอกาสคล้ายวันประสูติ
เจริญพระชันษา ๑๐๐ ปี ในวันที่ ๓
ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๖ นี้ จึงขอ
เชิญชวนพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย ร่วม
น้อมถวายพระพร ขออำนาจคุณพระ
ศรีรัตนตรัย และพระกุศลบารมีที่ได้
ทรงบำเพ็ญมาแล้ว จงอำนวยให้ทรงมี
พระสุขพลานามัยสมบุรณิ ทรงเจริญ
พระชนมายุยิ่งยืนนาน เสด็จสถิตเป็น
สิริมงคลแก่ปวงพุทธบริษัทและปวงชน
ทั่วไป ตลอดกาลนานเทอญ